

Наличието на етнически и религиозни малцинства обикновено се оспорва от други, извъннаучни и дори користни позиции и с други аргументи, но един същностен въпрос, който като че ли се пропуска, е свързан с момента, в който се появяват малцинствата. Той може да бъде формулиран и по друг начин - възможно ли е да съществува малцинство при недовършено изграждане на целостта, на доминиращото мнозинство, с неговата структура и институции. Косвено свързан с него е и въпросът доколко могат да бъдат определени като малцинства българите в Османската империя. Подобни въпроси предполагат едно предварително дефиниране на общността и проследяване на нейното развитие във времето, а оттам и неговата литература.

Струва ми се разумно да се представи моделът, по който се изгражда нацията и нейната митология, в която влиза и литературата, след това да се види конкретната му реализация на българска почва и накрая да се потърсят аналогични явления сред реалните и потенциалните малцинствени образувания. Естествено тези аналогични явления няма да повтарят същите белези, нито ще са достигнали до същия етап в еволюцията си, но не могат да нямат допирни точки и аналогии с митологията на доминиращия модел или с известното от други региони.

Думата „нация“, която в случая съответства на понятието „доминиращо мнозинство“, може да бъде разбрана като означение на една ментална и психическа конструкция, която естествено има съвсем реално въздействие върху хода на историческите събития. Подобна представа за „нация“ се базира на идеи, почерпени на първо място от Ерик Хобсбом /2/. За него по-работещият термин е „национализъм“, т.е. идеята за нация. Хобсбом охотно цитира популярното твърдение на Е. Гелнер, според когото: „Нациите като естествен, от Бога даден начин за класифициране на хората, като иманентна [...] политическа съдба са мит; национализмът, който понякога взема съществуващи отпреди култури и ги превръща в нации, понякога ги измисля и често заличава съществуващите дотогава култури - това е реалността“/3/. Два от съществените въпроси, които възникват в различни контексти, са за същността на субекта, на това „ние“, с което нацията се идентифицира и около което изгражда система от особено високо ценени имена, сюжети, конфликти, както и за механизма, по който се извършва самоидентифицирането.

Разбрана по този начин - като резултат от съзнателно усилие на някакъв елит да консолидира определена общност около някакви